

TA'LIMNI TADQIQOT VA YANGILIKLAR BILAN BOYITISH - ZAMONAVIY TA'LIMNING MUHIM OMILI SIFATIDA

Abdujabborova Shoxista Adiljanovna,

Andijon davlat chet tillari instituti o'qituvchisi

***Annotatsiya:** Ushbu maqolada ta'lim jarayonlariga tadqiqot va innovatsiyalarni integratsiya qilish zamonaviy ta'limning muhim omili ekanligi ko'rsatib beriladi. Unda ushbu jarayonning talabalarni faol ishtirok etishga undashligi, ularning bilim va ko'nikmalarini rivojlantirishligi, ta'lim tizimining sifatini oshirishi va ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishga hissa qo'shishi faktik misollarda izohlanadi.*

***Kalit so'zlar:** ta'lim, tadqiqot, iqtisodiyot, raqamlashtirish, texnologiya, ta'lim texnologiyalari.*

XXI asrda tez sur'atlar bilan rivojlanayotgan dunyoda ta'lim tizimi ham o'zgarishga majbur. Globallashuv, texnologiyalar rivojlanishi, bilim va ko'nikmalarga bo'lgan talablarning o'zgarishi ta'lim jarayonlarida tadqiqot va innovatsiyalarni integratsiya qilish zaruratini tug'diradi. Ushbu tezisda ta'lim jarayonlariga tadqiqot va innovatsiyalarni integratsiya qilishning ahamiyati, usullari va qiyinchiliklari muhokama qilinadi.

Ta'lim jarayonlariga tadqiqot va innovatsiyalarni integratsiya qilish talabalarning bilim va ko'nikmalarini chuqurlashtiradi, ularni mustaqil fikrlash va muammolarni hal qilishga o'rgatadi; talabalarni ma'lumotlarni tahlil qilish, xulosa chiqarish, muammolarni aniqlash va ularga yechimlar topishga undaydi; Innovatsion loyihalar esa talabalarni zamonaviy texnologiyalar, dasturlash, dizayn, marketing va boshqa sohalarda ishlashga o'rgatadi. Shuningdek, tadqiqot va innovatsiyalar ta'lim jarayonlarini takomillashtirish, o'quv dasturlarini zamonaviylashtirish va o'qituvchilarning malakasini oshirishga yordam beradi.

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "2022-2023-yillarda axborot-kommunikatsiya texnologiyalari sohasini yangi bosqichga olib chiqish chora-tadbirlari to'g'risida" 2022-yil 22-avgustdagi PQ-357-son qaroriga muvofiq, shuningdek, yoshlar orasida axborot texnologiyalari bo'yicha ko'nikmalarni

shakllantirish, iqtisodiyotning turli sohalarida raqamlashtirishda faol ishtirok etadigan iqtidorli yoshlarni tayyorlash maqsadida 2023-yil 19-mayda Vazirlar Mahkamasi tomonidan №206-sonli qaror qabul qilindi.

Ma'lumki, Zamonaviy dunyoda raqamli texnologiyalar kundalik hayotning ajralmas qismiga aylanib bormoqda va ta'lim muassasalari chetda qolmadi, ularni o'quv jarayoniga faol kiritmoqda. Texnologiyalar ta'lim jarayonining turli jabhalarida: ma'muriy vazifalarni hal qilishdan tortib, onlayn tarzda uy vazifalarini bajarishgacha qo'llaniladi. Raqamli qurilmalarning aniq afzalliklari ularni sinfda zarur elementga aylantiradi. Bugungi o'quvchilar raqamli dunyoda ulg'ayishdi va kundalik hayotlarida va o'qishlarida gadjetlardan foydalanishni yoqtirdilar.

Bugungi kunda o'quv jarayonini moslashtiradigan ko'plab "aqlli" elektron darsliklar va noutbuklar mavjud - har bir talaba o'zining hozirgi bilim darajasiga mos keladigan topshiriq va mavzular bilan ishlaganda. Talaba ma'lum bir mavzuni o'zlashtirar ekan, raqamli darsliklar unga o'rganish va mustahkamlash uchun yangi vazifalarni ochadi yoki joriy mavzu doirasidagi vazifalarning murakkabligini oshiradi.

Ta'lim tizimida raqamli texnologiyalarni rivojlantirish sabablari orasida ko'plab tadqiqotchilar sinfdagi yuklamaning kamayishi va mustaqil ishlar ulushining ko'payishini ta'kidlashadi. Shu bois ta'lim sifatini saqlab qolish va yaxshilash maqsadida o'quvchilarning bilim olishidagi kamchiliklarni o'z vaqtida bartaraf etish uchun o'qituvchi va talabaning o'zaro hamkorligini ta'minlovchi raqamli ta'lim texnologiyalari faol joriy etilmoqda. Raqamli texnologiyalar jamiyat hayotining ajralmas qismidir, shuning uchun olimlar ta'kidlashicha, ular o'quv jarayoniga osongina integratsiyalashgan, chunki talabalar o'z hayotlarida turli xil elektron vositalardan foydalanishga odatlangan va bu ularga turli xil texnologiyalar bilan ishlashni osonlashtiradi. elektron vositalar va ma'lumotlarni osonroq qabul qilish va materiallarni o'zlashtirish imkoniyatini beradi.

Raqamli texnologiyalar o'quv jarayonini farqlash, uni har bir talabaning ehtiyojlariga mos ravishda qurish, tayyorgarlik darajasiga mos keladigan vazifalarni berish va shu bilan o'quv sifatini oshirish imkonini beradi. Raqamli vositalardan

foydalanish talabani o'quv jarayonining faol sub'ektiga aylanishi uchun sharoit yaratishga yordam beradi. Passiv idrokdan u faol harakatlarga o'tadi va vazifalarni bajarishda ishtirok etadi.

Xalqaro aloqalarning jadal rivojlanishi, globallashuv jarayonlari va jahon hamjamiyatiga integratsiya O'zbekiston oliy ta'lim tizimiga sezilarli ta'sir ko'rsatmoqda. Islohotlar faol ijodiy faoliyat olib borishga qodir, o'z o'zini namoyon qila oladigan, mustaqillik, raqobatbardoshlik, ijtimoiy va professional mobillik qobiliyatiga ega mutaxassis tayyorlash uchun yagona ta'lim maydonini yaratishga qaratilgan.

Kompetensiyaga asoslangan yondashuvga o'tish, oliy kasbiy ta'lim ko'p bosqichli dasturlarini joriy etish talabalar ma'lumotni reproduktiv qabul qilishga tayyor bo'lganida an'anaviy kognitiv ta'lim modelidan voz kechish imkoniyatini beradi. OTMda talabalarning kasbiy kompetensiyasini shakllantirish, professional tayyorgarlik jarayoni yo'nalishi qadriyatlar yo'nalishlari tizimi bilan birgalikda talabalarining tadqiqotchilik faoliyatiga tubdan yangicha yondashuvlarni talab qilmoqda[4].

Bugungi kunda, zamonaviy axborot jamiyati va bilimlarning doimiy yangilanib borayotgan sharoitda axborot oqimida tezkor harakat qilish, uni tahlil qilish, muhimlarini ajratib ko'rsatish, mustaqil tadqiqot olib borish va amaliyotda o'z samaradorligini isbotlash kasbiy jihatdan muhim kompetensiyalar hisoblanadi. Talabalarining kasbiy kompetensiyalarini shakllantirishda ilmiytadqiqot ishlarining asosiy roli oliy kasbiy ta'limning davlat ta'lim standartlarida kadrlar tayyorlashning ko'plab yo'nalishlarida o'z aksini topgan. Kompetensiyaviy yondashuvga o'tish, ko'p funksiyali oliy ta'lim dasturlarini joriy etish talabalarda asosan bilimlarni qayta ishlab chiqarishga tayyorlikni shakllantiradigan standart o'rganishning klassik modelidan voz kechish imkoniyatini beradi.

Xulosa o'rnida aytish mumkinki, ta'lim jarayonlariga tadqiqot va innovatsiyalarni integratsiya qilish talabalarga zamonaviy bilim va ko'nikmalarni egallashga, o'zlarining potentsialini ro'yobga chiqarishga va jamiyatning rivojlanishiga hissa qo'shishga yordam beradi. Yuqoridagi misollar shuni

ko'rsatadiki, bu jarayon turli xil usullar va manbalar yordamida amalga oshirilishi mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. Azizxo'jaev N.N. Zamonaviy pedagogik texnologiyalar (Reklama - rejalar). – Toshkent, 2002-yil
2. Azizxodjaeva N.N. Pedagogicheskie texnologii i pedagogicheskoe masterstvo. – Toshkent: Moliya, 2002-yil
3. Adizov B.R. Boshlang'ich ta'limni ijodiy tashkil etishning nazariy asoslari. Ped.fan.dok. diss. – Toshkent, 2003-yil
4. Bozorova M, Norpo'latova X. Ta'limni faollashtiruvchi metodlar. Metodik qo'llanma. – TermDU, 2010 yil.